

АКСІОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ КОНЦЕПТУАЛЬНОЇ МОДЕЛІ ФОРМУВАННЯ ЗМІСТУ ПРОФІЛЬНОГО НАВЧАННЯ: РЕЗУЛЬТАТИ АПРОБАЦІЇ

С. В. Косянчук, канд. пед. наук

На завершальному етапі виконання підтеми НДР «Аксіологічні засади формування змісту профільного навчання в єдності його інваріантної і варіативної складових» було апробовано концептуальну модель формування змісту профільного навчання, розроблену на аксіологічних засадах. Виявлено, що дидактичні особливості реалізації інваріантної і варіативної складових змісту освіти старшої школи детермінуються низкою суб'єктованих чинників і взаємодією суб'єктів навчально-виховного процесу, наприклад, «стандарти, програми, навчальні книги – потенціал, кваліфікація вчителя»; «освітня діяльність учителя – навчально-пізнавальна діяльність учня»; «навчально-пізнавальна діяльність учня – зміст навчання»; «зміст навчання – технології реалізації змісту»; «технології реалізації змісту – рівень суб'єкт-суб'єктної взаємодії, уміння застосовувати знання» і т. ін. Відтак, розвиток старшокласників, загалом базований на аксіологічних засадах, вбачається ефективним за комплексної реалізації інваріантної і варіативної складових змісту гуманітарних предметів. З іншого боку, ціннісний потенціал змісту чинних (і новостворюваних) підручників з цих предметів має спрямовуватися на актуалізацію життєвої стратегії особистості учнів старшої школи.

Деякі висновки за результатами апробації концептуальної моделі:

– модернізація змісту інваріантної складової – це, передусім, інтеграція осучаснених знань, комплексність і концептуальна цілісність їх;

– варіативна складова – це курси за вибором, збагачені змістом, реалізація яких актуалізує аксіологічний, індивідуально-особистісний, когнітивний та соціологічний потенціал учнів;

– обробка емпіричних даних вказує на те, що система професійних цінностей за традиційними типами професій («людина – людина», «людина – природа», «людина – техніка», «людина – суспільство», «людина – знакова система») потребує, з огляду на бурхливий розвиток інформаційного освітнього середовища як цінності і водночас його віртуальності як детермінанти поведінки особистості, потребує доповнення такими типами професій: «людина – здоровий спосіб життя», «людина – образ», «людина – інформація» тощо);

– розвиток здатностей учнів старшої школи осмислювати проблеми соціального поступу суспільства, вивчати явища і факти соціального та морального характеру, а також передбачати результати взаємодії пізнання й ціннісної свідомості тощо має відбуватися за педагогічних технологій, що спрямовуються (окрім реалізації змісту навчання) на розкриття феноменів гуманістичності, світоглядності, вітагенності та соціалізаційності, у системі яких: учитель – для учня; знання – для навчання, навчання – для пізнання, пізнання – для саморозвитку, саморозвиток – для самовизначення і т. ін.

Зважаючи на те, що потенціал змісту профільного навчання загалом забезпечується адаптацією освіти до сучасних потреб суспільства, то, звісно, має сприяти реалізації ідей розвитку освіти старшої школи за ключовими групами компетентностей, визначеними Концептуальними засадами реформування середньої школи (2016). Становлення системи профільного навчання як такого, забезпечуючи індивідуальні освітні траєкторії старшокласників, має, відповідно, формувати ціннісні орієнтації майбутніх випускників.

Перспективи впровадження аксіологічних засад у зміст освіти старшої школи вбачаємо у тому, що компоненти видів діяльності і компоненти структури учіння (навчання), включені в систему інтегрованого знання (у т.ч. змісту підручників нового покоління), за комплексної реалізації їх нададуть цілісності профільному навчанню за його внутрішньої різновекторності, яка носить культурологічний, соціологічний, онтологічний, особистісний, праксеологічний, методологічний, характер.